

La censura de col·leccions bibliogràfiques a biblioteques a partir de la jurisprudència internacional Board of Education, Island Trees Union Free School District v. Pico

Ana Mocé Cervera i Josep Vives i Gràcia (Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya)

L'etern retorn del mateix

Els atacs a les biblioteques són sempre la prova que la tirania està en marxa, que algú vol controlar el relat (Ali Smith, 2026)

Els darrers anys hom pot constatar cert revifament en denúncies de determinats grups que tenen com objectiu la retirada de determinats llibres o revistes de les biblioteques públiques o escolars.

- Retirada de la biblioteca escolar de llibres “no-igualitaris” (Barcelona, 2019)
- Desestimació de la demanda d'Abogados Cristianos contra el repartiment de llibres LGTBI als instituts de Castelló (2022)
- Retirada cinc capçaleres de revistes en català de la Biblioteca de Borriana, al País Valencià (2023)
- Retirada de llibres LGTBI de la Biblioteca de Borriana, País Valencià (2023)
- Petició de separar els llibres sobre diversitat i desenvolupament sexual de la secció infantil (País Valencià, 2023)
- Petició de retirada demana retirar llibres de sexualitat per a infants d'autores catalanes de les biblioteques d'Andalusia (Sevilla, 2024)
- Demanda per retirar "El cordero carnívoro" d'Agustín Gómez Arcos i "Mi padre se fue con un señor de Zaragoza" de Rubén Guallar (Barcelona, 2024)
- Sostracció de la biblioteca d'una revista TBI" (Sant Cugat del Vallès, 2024)

Pandèmia

Make America Great Again (MAGA)

Tot i que Catalunya o la resta de l'Estat espanyol els casos d'intent de censura són comptats els moviments ultraconservadors que planen per la majoria de democràcies occidentals han fet seva la voluntat de controlar les col·leccions de les biblioteques, especialment les de les biblioteques escolars.

- *Gop Platform Make America Great Again!* (2024) (Programa Plataforma Partit Republicà dels EUA: “retallar el finançament federal per a qualsevol escola que promogui teoria racial crítica, ideologia de gènere radical i altres continguts racials, sexuals o polítics **inapropiats sobre els nostres infants**”

- *Mandate for Leadership 2025: The Conservative Promise:*

“(…) la inflació està assolant els pressupostos familiars, les morts per sobredosi de drogues continuen augmentant i els nens pateixen la normalització tòxica del transsexualisme amb drag queens i pornografia que envaeixen les biblioteques escolars”.

“Les persones que ho produeixen i ho distribueixen haurien de ser empresonades. **Els educadors i bibliotecaris públics que ho proporcionen haurien de ser classificats com a delinqüents sexuals** registrats. I les empreses de telecomunicacions i tecnologia que en faciliten la propagació haurien de ser tancades.”

“Les institucions culturals com les biblioteques públiques i les agències de salut pública només són tan "independents" de la responsabilitat pública **com ho permetin els funcionaris electes i els votants.**”

Pandèmia

Make America Great Again (MAGA)

- *Moms for Liberty*: “Els infants han de ser educats i instruïts en els principis de la llibertat (John Adams)”

Moms for Libraries “treballa per col·locar llibres que ensenyen civisme, història i valors americans a les biblioteques escolars per tal de beneficiar les generacions presents i futures. Penseu en fer una donació per ajudar a comprar llibres que donarem a les biblioteques escolars.”

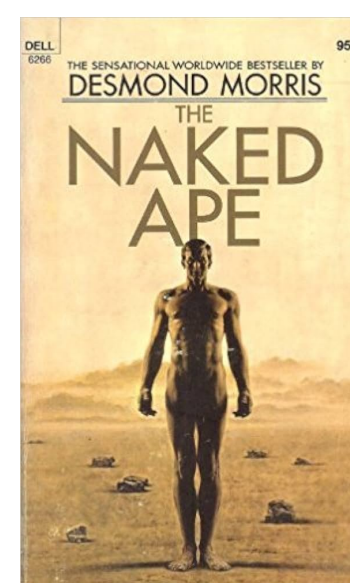
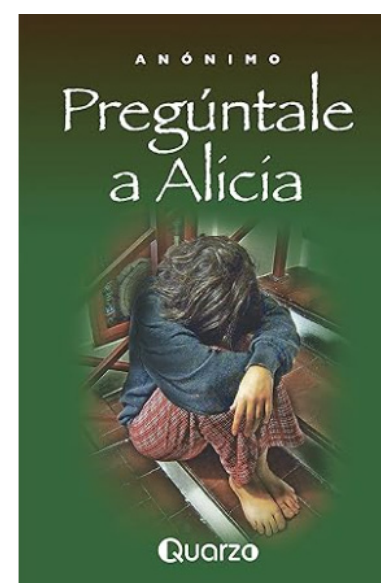
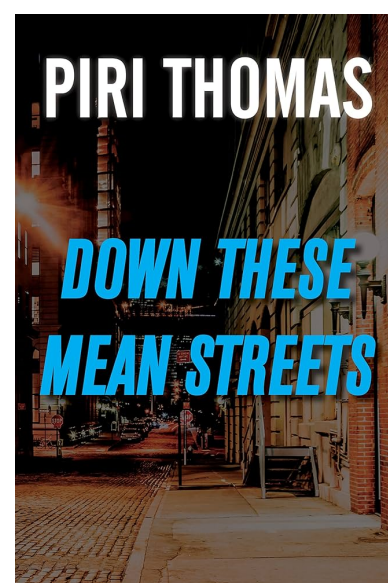
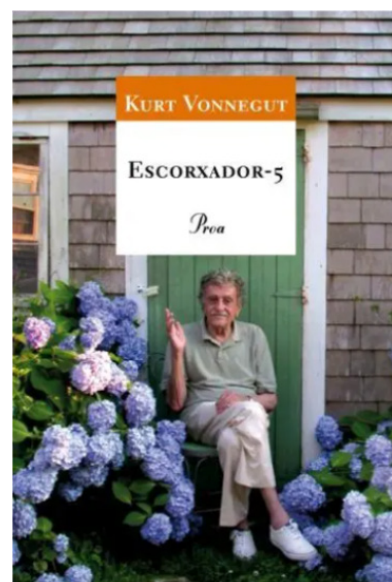
“Les mandíbules del poder sempre estan obertes per devorar, i el seu braç sempre està estès, si és possible, per destruir la llibertat de pensar, parlar i escriure” (John Adams, 1765)

“Atreviu-vos a llegir, pensar, parlar i escriure” (John Adams)

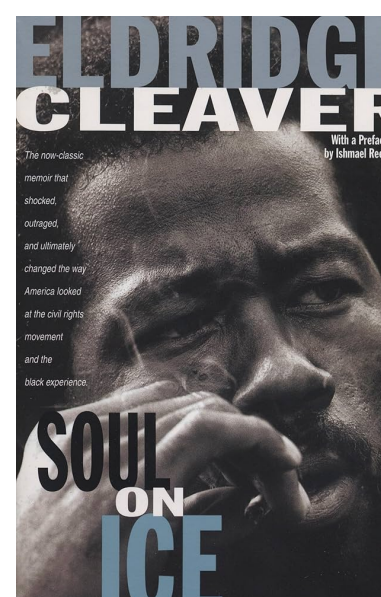
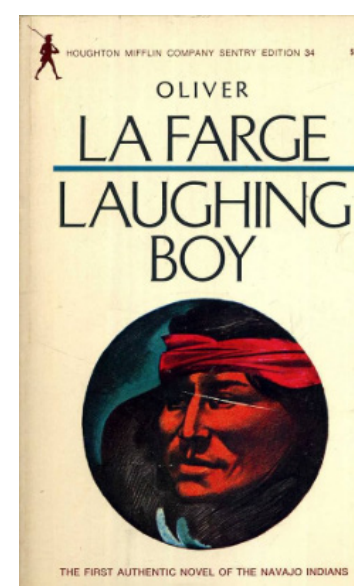
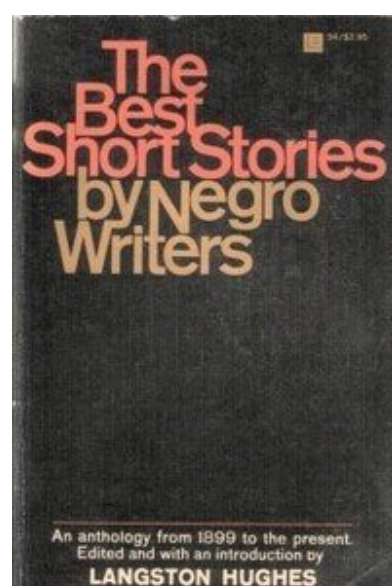
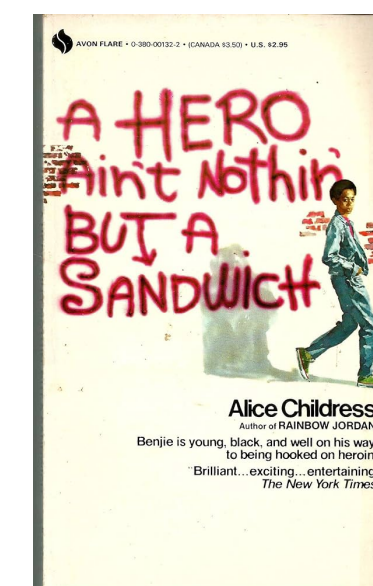
Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- El setembre de 1975, alguns membres de la Junta d'Educació del districte escolar lliure núm. 26 d'Island Trees Union (Nova York) van assistir a una conferència patrocinada per Parents of New York United (PONYU), una organització políticament conservadora de pares preocupats per la legislació educativa a l'estat de Nova York. A la conferència, aquests peticionaris van obtenir llistes de llibres descrits com a "objectables" o que podien produir un "comportament inadequat per a estudiants escolars". La biblioteca de l'institut contenia nou dels llibres de la llista i que un altre llibre de la llista era a la biblioteca de l'escola secundària.

Richard Wright
Black boy

Col·legi Oficial
de Bibliotecaris-
Documentalistes
de Catalunya

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982)

Antecedents

- La Junta d'Educació va qualificar els llibres retirats d'"antiamericans, anticristians, antisemites i simplement obscè", i va concloure que "és el nostre deure, la nostra obligació moral, protegir els nens de les nostres escoles d'aquest perill moral tan segurament com dels perills físics i mèdics.
- La Junta va nomenar un "Comitè de Revisió de Llibres", format per quatre pares i quatre membres del personal per llegir els llibres i recomanar a la Junta si els llibres s'havien de conservar, tenint en compte la "conveniència educativa", el "bon gust", la "rellevància" i la "adequació a l'edat i el nivell de curs" dels llibres. el Comitè va presentar el seu informe recomanant que es conservessin cinc dels llibres de la llista i que es retirin dos més de les biblioteques escolars. Pel que fa als quatre llibres restants, el Comitè no es va poder posar d'acord sobre dos, no va prendre posició sobre un, i va recomanar que l'últim llibre només es posés a disposició dels estudiants amb l'aprovació dels pares. La Junta va rebutjar substancialment l'informe del Comitè més tard aquell mateix mes, decidint que només un llibre s'havia de retornar a la biblioteca de l'institut sense restriccions, que un altre s'havia de posar a disposició amb l'aprovació dels pares però que els nou llibres restants s'havien de "retirar de les biblioteques de primària i secundària i [del] seu ús en el currículum".
- **La Junta no va donar cap raó per rebutjar les recomanacions del Comitè que havia nomenat.**
- Els estudiants del centre Steven Pico, Jacqueline Gold, Glenn Yarris, Russell Rieger i Paul Sochinski van presentar una demanda contra la decisió al jutjat de primera instància en base a que la retirada d'aquest llibre conculcava la Primera esmena de la Constitució dels EUA (*El Congrés no podrà elaborar cap llei quant a l'establiment d'una religió, ni a la prohibició del seu lliure exercici; ni a la coartació de la llibertat d'expressió, ni de premsa; ni al dret del poble de reunir-se pacíficament i de peticionar al Govern una reparació de greuges.*). **Aquest primer tribunal va donar la raó a la Junta d'Educació.**

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- El Tribunal d'apel·lació per la segon circuit, però, **va revocar aquesta sentència:**
  - S'hi va veure “una intervenció inusual i irregular en les operacions de les biblioteques escolars per part de persones que no s'ocupen habitualment d'aquests assumptes”, i que “els peticionaris estaven obligats a demostrar una base raonable per interferir amb els drets dels demandats de la Primera Esmena”.
  - Es va determinar que la Junta d'Educació no “havien ofert una justificació suficient per a la seva acció” i va concloure que “eren simplement pretextos per a la supressió de la llibertat d'expressió.
  - Es va considerar que el cas girava al voltant “de si la decisió d'eliminació dels peticionaris estava motivada per un desig justificable d'eliminar llibres que contenien vulgaritats i explicitat sexual, o més aviat per un desig inadmissible de suprimir idees”.

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- Argumentació del Tribunal Suprem:
  - Els únics llibres en qüestió en aquest cas són llibres de biblioteca, llibres que, per la seva naturalesa, són de lectura opcional, en lloc de lectura obligatòria i per tant no formen part de currículum escolar.
  - Les juntes d'educació tenen funcions importants, delicades i altament discrecionals, però cap que no puguin dur a terme dins dels límits de la Declaració de Drets. El fet que estiguin educant els joves per a la ciutadania és motiu per a una protecció escrupolosa de les llibertats constitucionals de l'individu, si no volem escanyar la ment lliure des de l'origen i ensenyar als joves a menysprear principis importants del nostre govern com a mers tòpics.
  - Els estudiants no “perden els seus drets constitucionals a la llibertat de paraula o expressió a la porta de l'escola”.
  - Qualsevol variació de l'opinió de la majoria pot inspirar por. Qualsevol paraula dita, a classe, al menjador o al campus, que es desvii dels punts de vista d'una altra persona pot iniciar una discussió o causar un aldarull. Però la nostra Constitució diu que hem d'assumir aquest risc.

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- Argumentació del Tribunal Suprem:
  - Els drets de la Primera Esmena dels estudiants poden estar directament i clarament conculcats per la retirada de llibres de les prestatgeries d'una biblioteca escolar. Els nostres precedents s'han centrat no només sobre el paper de la Primera Esmena en el foment de l'autoexpressió individual, sinó també sobre el seu paper en proporcionar al públic accés a la discussió, el debat i la difusió d'informació i idees.
  - L'Estat no pot contraure l'espectre del coneixement disponible". La Constitució protegeix el dret a rebre informació i idees. És un dret inherent dels drets de llibertat d'expressió i de premsa que estan explícitament garantits per la Constitució, en dos sentits. En primer lloc, el dret a rebre idees es desprèn ineluctablement del dret de l'emissor a enviar-les. El dret a la llibertat d'expressió i de premsa inclou el dret a distribuir literatura i necessàriament protegeix el dret a rebre-la.
  - La difusió d'idees no pot aconseguir res si els destinataris no són lliures de rebre-les i considerar-les. Seria un mercat d'idees estèril que només tindria venedors i cap comprador.
  - L'accés a les idees permet als ciutadans exercir els seus drets de llibertat d'expressió i de premsa de manera significativa, aquest accés prepara els estudiants per a una participació activa i efectiva en la societat pluralista i sovint contenciosa de la qual aviat seran membres adults.

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- Argumentació del Tribunal Suprem:
  - Però les característiques especials de la biblioteca escolar fan que aquest entorn sigui especialment apropiat per al reconeixement dels drets de la Primera Esmena dels estudiants. Una biblioteca escolar, no menys que qualsevol altra biblioteca pública, és "un lloc dedicat a la tranquil·litat, al coneixement i a la bellesa".
  - Els estudiants sempre han de tenir la llibertat d'investigar, estudiar i avaluar, per obtenir una nova maduresa i comprensió. La biblioteca escolar és el lloc principal d'aquesta llibertat. A la biblioteca escolar, un estudiant pot literalment explorar allò desconegut i descobrir àrees d'interès i pensament no cobertes pel currículum prescrit. L'estudiant aprèn que una biblioteca és un lloc per provar o ampliar idees que se li presenten, dins o fora de l'aula.
  - L'ús de les biblioteques escolars és completament voluntari per part dels estudiants. La seva selecció de llibres d'aquestes biblioteques és completament una qüestió de lliure elecció; les biblioteques els ofereixen una oportunitat d'autoeducació i enriquiment individual que és totalment opcional. La Junta d'Educació podrien defensar la seva afirmació de discreció absoluta en matèria de currículum basant-se en el seu deure d'inculcar els valors comunitaris però que la confiança dels peticionaris en aquest deure és incorrecta quan, com aquí, intenten estendre la seva afirmació de discreció absoluta més enllà de l'entorn obligatori de l'aula, a la biblioteca escolar i al règim d'investigació voluntària que hi preval.

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- Argumentació del Tribunal Suprem:
  - Si hi ha alguna estrella fixa a la nostra constel·lació constitucional, és que cap funcionari, alt o petit, pot prescriure què ha de ser ortodox en política, nacionalisme, religió o altres assumptes d'opinió. Si hi ha alguna circumstància que permeti una excepció, ara no se'ns acudeix.
  - Els peticionaris tenen, amb raó, una discreció significativa per determinar el contingut de les seves biblioteques escolars. Però aquesta discreció no es pot exercir de manera estrictament partidista o política. La nostra Constitució no permet la supressió oficial d'idees.
  - Res de la nostra decisió d'avui afecta de cap manera la discreció d'un consell escolar local per triar llibres per afegir a les biblioteques de les seves escoles.
  - Com que en aquest cas ens preocupa la supressió d'idees, la nostra decisió d'avui només afecta la discreció per retirar llibres. En resum, considerem que els consells escolars locals no poden retirar llibres dels prestatges de les biblioteques escolars simplement perquè no els agraden les idees que contenen aquests llibres i busquen, amb la seva retirada, "prescriure el que serà ortodox en política, nacionalisme, religió o altres qüestions d'opinió".

Board of Education versus Pico

Sentència del Tribunal Suprem dels EUA (1982) Antecedents

- Argumentació del Tribunal Suprem:
  - Els peticionaris van ignorar "el consell d'experts literaris", les opinions de "bibliotecaris i professors del sistema escolar Island Trees", el consell del superintendent d'escoles i les directrius de les publicacions que qualifiquen llibres per a estudiants de secundària i batxillerat. Els demandats també van afirmar que la decisió dels peticionaris es basava únicament en el fet que els llibres figuraven a la llista PONYU rebuda pels peticionaris i que "no van dur a terme una revisió independent d'altres llibres de les biblioteques [escolars]".
  - Després que els peticionaris ordenessin per primera vegada que es retiressin els llibres dels prestatges de la biblioteca, el Superintendent d'Escoles els va recordar que "ja tenim una política dissenyada expressament per gestionar aquests problemes", i va recomanar que la decisió de retirada s'abordés a través d'aquest canal establert. La Junta va ignorar el consell del Superintendent i, en canvi, va recórrer al procediment extraordinari de nomenar un Comitè de Revisió de Llibres, el consell del qual va ser rebutjat posteriorment sense explicació.
  - En resum, les alegacions dels demandats i alguns dels materials probatoris presentats a continuació no descarten la possibilitat que els procediments de retirada dels peticionaris fossin altament irregulars i ad hoc, l'antítesi d'aquells procediments que podrien tendir a dissipar les sospites sobre les motivacions dels peticionaris.,

Minarcini v. Strongsville City School District 541 F.2d 577

Sentència del 6è Tribunal d'Apel·lacions, 1976

Aquesta sentència, prèvia a l'anterior marcarà també una línia jurisprudencial.

- El districte escolar de Strongsville no acceptà la proposta del professorat per incorporar les lectures de *Catch-22* de Joseph Heller i *God Bless You Mr. Rosewater* de Kurt Vonnegut dins del currículum escolar. També va retirar de la biblioteca de l'escola les obres *Catch 22* i *Cat's Cradle* de Vonnegut.
- L'ACLU (Associació Nacional de Drets Civils) va interposar una demanda contra la decisió en base a que s'havia violat el dret dels estudiants a rebre informació, així com el dret dels professors a compartir informació. La demanda també afirmava que s'havia violat la Clàusula del Degut Procés de la Catorzena Esmena a causa de la manera com es van retirar els llibres de la biblioteca escolar.
- El Tribunal va fer una distinció clara:
  - La junta escolar té dret a decidir quins llibres s'utilitzen com a part del currículum obligatori i no es va considerar inconstitucional rebutjar-los com a llibres de text.
  - Però no pot retirar llibres de la biblioteca escolar només perquè no li agrada el seu contingut, idees, llenguatge o visió social/política. La biblioteca és un “magatzem de coneixement” i un lloc de mercat d'idees, i retirar llibres per motius de censura viola el dret dels estudiants a rebre informació

Case v. Unified School District No. 233

Tribunal Federal del Districte de Kansas, 1995

Aquesta sentència posterior a Pico insisteix en la mateixa idea

- El consell escolar d'Olathe (Kansas) va decidir retirar el llibre *Annie on My Mind* de Nancy Garden de les biblioteques de les escoles secundàries. El llibre narra una història romàntica entre dues adolescents lesbianes.
- Un grup d'estudiants i famílies van demandar el districte escolar, argumentant que la retirada del llibre violava la Primera Esmena de la Constitució dels EUA (llibertat d'expressió i dret a rebre informació) i també la Constitució de Kansas.
- El jutge del Tribunal Federal del Districte de Kansas va dictaminar el 29 de novembre de 1995 que la retirada del llibre era inconstitucional.
- El motiu real de la retirada no era una qüestió d'adequació educativa" (com al·legava el consell), sinó el desacord ideològic amb el contingut del llibre (l'homosexualitat) i això, en la línia de la sentència Pico, viola la Primera Esmena.
- Tot i que els consells escolars tenen certa discrecionalitat per triar materials, no poden retirar llibres de les biblioteques només perquè no els agrada la idea o el missatge que transmeten (basant-se en el precedent de Board of Education v. Pico, 1982).
- El districte també va incomplir els seus propis procediments interns per a la revisió i retirada de materials.

Sund v. City of Wichita Falls, Tex., 121 F. Supp. 2d 530

Tribunal de Districte Federal del Districte Nord de Texas, 2000

Aquesta sentència tracta expressament de la retirada de llibres en una biblioteca pública

- Un grup de residents (principalment d'una església) va demanar la retirada de dos llibres infantils de la biblioteca pública de Wichita Falls (Texas): *Heather Has Two Mommies* de Lesléa Newman i *Daddy's Roommate* de Michael Willhoite perquè els llibres mostraven famílies amb pares homosexuals.
- El Consell Municipal va aprovar un resolució per la qual qualsevol grup de 300 persones amb carnet de la biblioteca podria obligar a traslladar un llibre de la secció infantil a la secció d'adults (o restringir-ne l'accés).
- El tribunal va dictaminar que la resolució era inconstitucional i que traslladar els llibres per motius de desacord amb el contingut i punt de vista estava prohibit per la Primera Esmena.
- També va sentenciar que la resolució del Consell Municipal introduïa un "veto de l'escandalitzat" (heckler's veto) i que un petit grup no podia censurar materials que ja havien estat seleccionats segons els criteris professionals de la biblioteca. Per al tribunal, les biblioteques públiques són un fòrum on el dret a rebre informació té una forta protecció.

Campbell v. St. Tammany Parish School Board, 64 F.3d 184

Tribunal d'Apel·lacions dels Estats Units per al Cinquè Circuit (Texas, Louisiana i Mississippi), 1995

Aquesta sentència serà anul·lada posteriorment

- El 1992, una mare va queixar-se del llibre *Voodoo & Hoodoo* de Jim Haskins, llibre que explica la història i pràctiques del vudú i hoodoo en comunitats afroamericanes, amb una segona part sobre “encanteris” i rituals). A partir d'aquesta queixa la junta escolar de St. Tammany Parish (Louisiana) va retirar el llibre de totes les biblioteques escolars del districte.
- El tribunal va declarar que, en eliminar *Voodoo & Hoodoo* de totes les biblioteques de les escoles públiques el Consell Escolar "tenia la intenció de negar als estudiants l'accés a les idees contingudes al llibre, en particular les descripcions de pràctiques de vudú i creences religioses“ i va ordenar al Consell Escolar que restituís totes les còpies de *Voodoo & Hoodoo* a les biblioteques de les escoles públiques. El Consell Escolar va apel·lar oportunament la decisió del tribunal de districte.
- El Tribunal d'Apel·lacions dirà que en aquesta etapa, simplement no tenim una visió completa dels motius pels quals els membres del Consell Escolar que constituïen la majoria van votar per eliminar el llibre. El nostre examen de les vuit declaracions revela diversos motius per a les decisions individuals dels membres del Consell Escolar de retirar el llibre; a més, la nostra única opinió sobre les motivacions dels quatre membres restants del Consell Escolar que van votar per eliminar el llibre són els seus breus comentaris a la reunió.
- A la llum del paper especial de la biblioteca escolar com a lloc on els estudiants poden explorar lliurement i voluntàriament diversos temes, la decisió no curricular del Consell Escolar de retirar un llibre molt després que s'hagués col·locat a les biblioteques de les escoles públiques evoca la pregunta de si aquesta acció no podria ser un intent inconstitucional d'estrangular la ment lliure des del seu origen.

Little v. Llano County

Tribunal d'Apel·lacions dels Estats Units per al Cinquè Circuit (Texas, Louisiana i Mississippi), 2025

Aquesta sentència “trenca” el precedent Pico i fa referència a les biblioteques públiques

- El comtat de Llano (Texas) a petició de residents locals va fer retirar el 2021 un total de 17 llibres infantils del sistema de biblioteques públiques que consideraven "obscens" i "pornogràfics". Entre els llibres retirats s'inclouen diversos llibres infantils sobre "culs i pets" i llibres sobre sexualitat, identitat de gènere, LGBTQ+ i temes racials, alguns d'autors reconeguts i premiats com ara *In the Night Kitchen* de Maurice Sendak, *Caste* d'Isabel Wilkerson i *It's Perfectly Normal* de Robie H. Harris.
- Un jutge de primera instància va donar la raó parcialment als qui s'oposaven a aquesta retirada de llibres i va ordenar retornar alguns llibres però el Tribunal d'Apel·lació va revocar aquesta sentència.
- En una decisió molt dividida de 10 a 7, el Tribunal d'Apel·lacions del Cinquè Circuit va dictaminar que No existeix un dret constitucional a rebre informació de la biblioteca pública en aquest context.
- El dret a “rebre informació” protegit per la Primera Esmena no obliga el govern a proporcionar llibres concrets pagats amb diners dels contribuents. No es pot usar per obligar una biblioteca a mantenir un llibre concret.
- Les decisions de selecció i retirada de llibres són “government speech” (discurs governamental). Quan una biblioteca decideix quins llibres compra, manté o retira, està expressant la seva pròpia visió (com un museu que tria quines obres exposa). El discurs del govern no està subjecte a escrutini de la Primera Esmena per part dels ciutadans. Per tant, no es pot demandar per “censura” aquest tipus de decisions.
- El Tribunal Suprem dels EUA va refusar revisar el cas (desembre 2025), per la qual cosa la decisió es manté ferma en aquest circuit.

Europa: jurisprudència sobre llibres, prohibicions i restriccions de publicacions

La jurisprudència europea no ha desenvolupat una doctrina tan específica sobre retirada de llibres de biblioteques com la nord-americana, però sí que ha construït una protecció robusta contra prohibicions, confiscacions i restriccions desproporcionades de llibres.

- Association Ekin v. France (TEDH, 2001): és una de les sentències europees més destacables. França havia prohibit durant més de nou anys la circulació, distribució i venda d'un llibre sobre el conflicte basc. El TEDH va apreciar violació de l'article 10 del Conveni Europeu perquè la ingerència era excessiva i el sistema normatiu aplicat era insuficientment garantista. Aquest cas és molt rellevant per a biblioteques perquè recorda que la prohibició o expulsió d'un llibre de l'espai públic de circulació exigeix una justificació especialment intensa.
- Akdaş v. Turkey (TEDH, 2010): el TEDH va condemnar Turquia per la confiscació i sanció imposades a l'editor de la traducció turca d'una obra eròtica de Guillaume Apollinaire. La Cort subratlla una idea extraordinàriament valuosa per al dret comparat de biblioteques: el marge d'apreciació estatal no pot arribar al punt d'impedir l'accés, en una llengua determinada, a una obra que forma part del patrimoni literari europeu. Aquesta formulació és molt potent per a una defensa professional de la col·lecció com a via d'accés a patrimoni, pluralisme i memòria cultural.
- Handyside v. United Kingdom (TEDH, 1976): tot i que no és una sentència sobre biblioteques, sí que és el gran precedent europeu sobre llibertat d'expressió i control estatal sobre publicacions. El cas neix d'un litigi contra el Regne Unit examinat sota l'article 10 CEDH i és una de les pedres angulars de la doctrina europea sobre pluralisme, tolerància i necessitat en una societat democràtica.

Altres sistemes

- Alemanya: cas Mephisto (Tribunal Constitucional Federal, 1971). El Tribunal Constitucional alemany va confirmar la prohibició de publicar la novel·la *Mephisto* a Alemanya Occidental, ponderant la llibertat artística amb els drets de la personalitat i la dignitat de la persona real que inspirava el personatge. No és un cas de biblioteca, però sí un precedent comparat rellevant perquè mostra que, en sistemes europeus continentals, la llibertat de creació i difusió literària pot cedir davant drets de la personalitat en supòsits concrets. No tota restricció és censura ideològica; n'hi ha que responen a col·lisions reals amb altres drets fonamentals.
- Sistema interamericà de drets humans: en el material localitzat no apareixen casos bibliotecaris equivalents a Pico, però sí una línia robusta del sistema interamericà en defensa de la prohibició de la censura prèvia, de l'accés a la informació i contra les formes indirectes de censura.

Estat espanyol

En la jurisprudència recent del Tribunal Constitucional no existeix una sentència equivalent a Pico sobre retirada de llibres d'una biblioteca i per tant cal recórrer al marc constitucional vigent sobre llibertat ideològica, llibertat d'expressió, llibertat d'informació, creació artística i col·lisions amb altres drets fonamentals.

Val a dir, també, que tant les lleis de biblioteques catalanes i espanyola ja ofereixen un alt grau de protecció a les biblioteques de possibles intents de censura, cosa que, segurament, evita la judicialització de cada cas com als EUA.

Aquí la clau és la combinació dels articles 16 i 20 CE i la manera com el Tribunal Constitucional pondera les llibertats expressives i ideològiques quan entren en conflicte amb l'honor, la pròpia imatge, la igualtat i la no-discriminació o altres béns constitucionals. Aquest marc és, precisament, el que permetria llegir avui una eventual controvèrsia sobre retirada ideològica de materials bibliotecaris.

- STC 117/2025: quan l'Estat intervé sobre un contingut cultural, no pot ignorar la llibertat d'expressió i la creació artística
- STC 100/2025: la llibertat d'expressió no empara qualsevol lesió del dret a l'honor
- STC 101/2025 i STC 62/2025: llibertat d'informació, reportatge neutral i pròpia imatge
- STC 89/2024: llibertat ideològica, pluralisme i no-discriminació

Conclusions (provisionals!)

Selecció no és censura

Tots els sistemes admeten que una biblioteca seleccioni. Els estàndards professionals internacionals també ho assumeixen: la col·lecció s'ha de construir per criteris professionals, pluralistes i orientats a la comunitat. La línia vermella apareix quan la decisió no és professional sinó ideològica, moralitzadora o partidista.

Retirar una obra és jurídicament més delicat que no adquirir-la

En la pràctica judicial comparada, els tribunals solen ser més deferents amb la no adquisició inicial que no pas amb la retirada d'una obra ja integrada a una col·lecció. Pico, Minarcini, Case i Sund ho mostren clarament. Un cop una obra forma part de la col·lecció, la seva retirada per raons de punt de vista o contingut és molt més fàcilment interpretable com a censura.

La motivació és el nucli del litigi

Els tribunals miren obsessivament el motiu real de la decisió: deteriorament físic, duplicació, obsolescència, criteris d'edat, adequació curricular o manca d'ús són arguments diferents d'una retirada motivada per la incomoditat davant la representació de determinades identitats, idees polítiques o visions morals. Pico, Campbell i Case ho articulen amb especial claredat.

Biblioteca escolar i biblioteca pública no són exactament el mateix

A les biblioteques escolars intervenen més intensament la finalitat educativa, l'edat dels usuaris i l'articulació amb el currículum. A les biblioteques públiques, en canvi, la tradició jurídica nord-americana —especialment a Sund— ha estat més receptiva a veure-les com a espais d'accés plural per a la comunitat. Això obliga els professionals a no traslladar automàticament arguments d'un àmbit a l'altre.

Recomanacions

- Cal tenir una política de desenvolupament de col·lecció escrita, pública i aplicable
- Separar “reconsideració” de “retirada immediata”
- Documentar la motivació de cada decisió sobre reubicació, limitació d'accés, esporga o retirada
- No confondre adequació d'edat amb supressió de punt de vista
- En àmbit escolar i infantil és legítim debatre l'adequació per edats, però això no pot ser una coartada per excloure sistemàticament determinats grups, identitats o narratives.
- Governança i comitès de selecció col·legiats
- Comunicació pública

En entorns de polarització, una biblioteca necessita també una estratègia de comunicació. El missatge institucional no hauria de ser “defensem aquest llibre” o “combatem aquest col·lectiu”, sinó que:

defensem el pluralisme informatiu,
apliquem una política aprovada,
distingim entre selecció professional i censura,
i garantim un procediment de revisió respectuós amb els drets.

Gràcies per la vostra atenció! Preguntes?

La censura de col·leccions bibliogràfiques a biblioteques a partir de la jurisprudència internacional

Ana Mocé Cervera amoce@gencat.cat

Josep Vives i Gràcia josepvives@gencat.cat

Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Col·legi Oficial
de Bibliotecaris-
Documentalistes
de Catalunya